

CARL GUSTAV STRÖHM: Zwischen Mao und Chruschtschow. Wandlungen des Kommunismus in Südosteuropa. Stuttgart, W. Kohlhammer Verlag, 1964. 304 s. 12,80 DM.

Hvorledes skal journalisters beskrivelser af samtidshistoriske begivenheder bedømmes ud fra et faghistorisk synspunkt? Dette spørgsmål er blevet mere og mere aktuelt i massekommunikationens tidsalder, hvor journalister ikke nøjes med kuriøse skildringer af fremmede folks sære skikke, men ofte omkring de emner, de løbende har behandlet i deres aviser, samler en vis stofmængde sammen, bearbejder den og udgiver den i bogform. Skribenter som John Gunther, Anna Louise Strong og Edgar Snow er f. eks. ofte citerede forfattere, når den kommunistiske verdensbevægelse behandles; i Danmark har eksempelvis Kai Moltke behandlet disse emner, og inden for genren er vel det mest kendte danske værk Nicolai Blædels »Forbrydelse og Dumhed« om oplægget til Anden Verdenskrig.

Ströhm hører på godt og ondt til i den »journalistiske historieskrivning«; han ledsager sin skildring af de sydøsteuropæiske landes efterkrigsudvikling med ret detaljerede beskrivelser af landenes historiske forudsætninger, og det virker ofte solidt og godt; selve emnet behandles særdeles håndfast uden overvældende tøven, selv når kildegrundlaget er spinkelt eller overhovedet ikke kan skimtes; da især Jugoslavien og Albanien behandles, henviser Ströhm hyppigt til officielle publikationer i og fra disse lande, hvorpå han efter citater giver sig til over flere sider at indfortolke skjulte meninger og diverse magtkampe i det ofte ret traditionelle materiale. Ströhms udgangspunkt er østeksperternes; hans vurderinger har som forudsætning en antikommunistisk, nærmest tysk-europæisk holdning.

Bogens hovedidé er gennem skildringen af forholdene mellem Jugoslavien og Albanien og i fjernere tilknytning mellem Sovjetunionen og Kina at påvise, hvorledes den kommunistiske politik underordnes nationale interesser; Albaniens særstilling i Østeuropa skyldes efter Ströhms mening dets kamp for at undgå infiltration fra, ja måske direkte indlemmelse i Jugoslavien, og når det er lykkedes, skyldes det den albanske leder Enver Hoxhas erkendelse af loven om de små staters usårlighed under visse ekstreme geografiske og strategiske forhold (s. 268). Overhovedet behandles de sydøsteuropæiske landes politik udelukkende i et magtpolitisk perspektiv, mens de omfattende ideologiske spørgsmål og problemer omkring socialismens konkrete politiske og sociale opbygning uden undtagelse omfortolkes til åben eller dulgt magtpolitik. Dermed bliver billedet ensidigt, og dette forhold sammen med den næsten brutale kildefortolkning og de mange spekulationer uden henvisninger må ud fra et forsigtigt fagligt synspunkt mane til varsomhed – men af vesttyske østeksperternes meninger om europæisk kommunisme får man et ganske godt billede, og det er jo nok så værdifuldt, når f. eks. vesttysk østeuropapolitik skal vurderes; den baseres jo netop på bøger som Ströhms.

BENITO SCOCOZZA